

RAPORT

Asociația Națională a Producătorilor de Lapte și Produse Lactate "LAPTE"

Servicii de Studiere a Pieței

STUDIUL POTENȚIALULUI DE DEZVOLTARE DE PRODUSE LACTATE DIN
MOLDOVA, DECEMBRIE, 2020

Elaborat de ASK PARTNERS ADVICE SRL

PARTENER

Andrei Crigan | +373 69380020 | andrei.crigan@gmail.com

ASK Partners

Cuprins

SUMAR EXECUTIV	6
1.Oferta pieței. Analiza producerii actuale	8
(dinamica si structura)	8
2. Cererea pieței	16
(caracteristici, structură tendințe).....	16
3. Tendințe și perspective ale evoluției pieței	20
Analiza importurilor, exporturilor și a Balanței comerciale	20
4. planul investițional.....	27
valoare investițiilor necesare pentru creșterea locală a șeptelului de vite și procesarea laptelui produs în produse lactate și sub-produse pe întreg lanțul valoric.....	27

LISTA TABELELOR

Tabel 1: Evoluția producției laptelui, 2009-2019, mii tone	11
Tabel 2: Consum lapte pe locuitor anual kilograme	12
Tabel 3: Efectivul de vaci, pe categorii de gospodării, mii capete, 2011-2020	12
Tabel 4: Productivitatea vacilor, întreprinderile agricole, 2011-2020.....	13
Tabel 5: Productivitatea vacilor, gospodăriile populației, 2011-2020.....	14
Tabel 6: Producția laptelui în profil teritorial către întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești, mii tone	14
Tabel 7: Cantitatea de lapte procesat anual, tone, 2019.....	17
Tabel 8: Structura importului după produse, 2015-2019, mii USD.....	20
Tabel 9: Structura importului de produse lactate în Republica Moldova după tipuri de produse în perioada 2015-2019, % din valoarea totală.....	21
Tabel 10: Structura exportului după produse și valoarea lor, 2015-2019, mii USD	23
Tabel 11: Structura exportului de produse lactate în Republica Moldova după tipuri de produse în perioada 2015-2019, % din valoarea totală.....	24
Tabel 12: Structura exportului după produse și cantitatea lor, 2015-2019, mii tone.....	24
Tabel 13: Balanța comercială, produse lactate, 2015-2019, mii USD	26
Tabel 14: Investiția fermă per vacă	28
Tabel 15: Investiția fermă pe detalieri	28
Tabel: 16 Lapte produs pe tipuri de surse, 2019, mii tone	29
Tabel 17: Necesarul investițional pentru creșterea efectivului de vaci, milioane lei.....	30

LISTA FIGURILOR

Figură 1: Producerea laptelui pe tip gospodărie, 2019, mii tone.....	10
Figură 2: Ponderea importului în total Resurse de Lapte disponibile, 2019, mii. tone	10
Figură 3: Evoluția producției laptelui 2009-2019, mii tone	11
Figură 4: Ponderea în efectivul de vaci, pe categorii de gospodărie, 2020	13
Figură 5: Producția de lapte raportat la efectivul de vaci la întreprinderie agricolă, 2011-2020	13
Figură 6: Lapte procesat anual, 2017-2019, mii tone.....	18
Figură 7: Raportul volum lapte produs și volum lapte utilizat pu procesare, 2017-2019	18
Figură 8: Structura importului de produse lactate în Republica Moldova după tipuri de produse în 2019, % din valoarea totală	20
Figură 9: Structura importului de produse lactate în Republica Moldova după tipuri de produse în 2019, % din cantitatea totală	22
Figură 10: Creșterea descreșterea anuală importurilor lactate, ca cantitate, %.....	22
Figură 11: Relația dintre valoarea și cantitatea importurilor, 2015-2019.....	23
Figură 12: Structura exportului de produse lactate în Republica Moldova după tipuri de produse în 2019, % din valoarea totală	24
Figură 13: Creșterea descreșterea anuală exporturilor lactate, ca cantitate, %.....	25
Figură 14: Relația dintre valoarea și cantitatea exporturilor, 2015-2019	25
Figură 15: Ipoteza majorării ponderii producției laptelui de către întreprinderile agricole	30

NOȚIUNI UTILIZATE

Exploatație agricolă – formă complexă de organizare a proprietății, prin care se pun în valoare pământul, animalele și celelalte mijloace de producție, interconectate într-un sistem unitar, în vederea executării de lucrări, prestării de servicii și a obținerii eficiente de produse agricole.

Gospodărie agricolă Întreprinderile producătoare de producție agricolă, sau întreprinderi agricole cuprind toate întreprinderile și organizațiile cu personalitate juridică producătoare de produse agricole, care dețin sau au în folosință terenuri agricole și desfășoară activitate agricolă.

Gospodăriile țărănești (de fermier) constituie forma activității de antreprenariat, fără statut de personalitate juridică, desfășurată în baza utilizării terenului și patrimoniului aflat în proprietate privată sau în folosința fermierului ce se ocupă cu producerea producției agricole.

Gospodăriile populației constituie forma producerii producției agricole realizate prin munca proprie deposedați de cetățeni sau membrii familiilor lor în special pe loturile pe lângă casă (situate în intravilanul localităților) și în grădini (din extravilanul localităților), în scopul satisfacerii necesităților în produse alimentare și alte nevoi. Gospodăriile populației nu au statut de personalitate juridică.

SUMAR EXECUTIV

Oferta pieței. Producția actuală a laptelui.

În general, industria producției laptelui înregistrează un declin continuu, în ultimele 3 decenii. Dacă ne referim la statistica oficială a ultimilor 10 ani doar, declinul a fost unul drastic, producția laptelui scăzând de la 575 mii tone în 2009 la 367 mii tone în 2019 (-38%).

Doar în perioada 2017-2019, s-a înregistrat o scădere bruscă a producției laptelui de la 485 mii tone în 2017, la 367 mii tone în 2019

Importul înregistrează o ascendență de 405%, comparând anul 2009 cu 2019, sau o creștere a importului de la 40 mii tone în 2009 la 162 mii tone în 2019. Astfel în 2019, importul de lapte a constituit 30% din total lapte consumat.

94% din laptele autohton este produs de gospodăriile populației (familii). Doar 6% din laptele utilizat pentru procesare, provine de la întreprinderile agricole.

Starea sectorului zootehnic continuă să fie determinată preponderent de situația în gospodăriile populației, în care la 1 ianuarie 2019 au fost concentrate 85,6% din efectivul total de bovine, din care vaci 94,4%, astfel principala sursă de producere a laptelui local constituind gospodăriile populației (producția laptelui – 93,6%).

Doar 5% din efectivul de vaci disponibile, aparțin întreprinderilor agricole, ceea ce ar însemna că Moldova de facto nu are o industrie zootehnică bine conturată, marea majoritate a vacilor fiind în proprietate și de utilitate individuală/familială și nu industrială.

Măsurile de sprijin și suport prevăzute de fondul National de Dezvoltare a Agriculturii și a Mediului Rural pentru crearea și dezvoltarea exploatațiilor agricole de creștere a bovinelor de lapte nu sunt adaptate la situația actuală din sector, ceea ce determină agricultorii să evite investițiile în acest domeniu. Politicile de subvenționare existente în zootehnie nu au avut un impact asupra dezvoltării cantitative și calitative a laptelui Brut (numărul de vaci fiind în scădere, iar productivitatea pe cap de animal este foarte joasă). Cel mai slab din punct de vedere a competitivității rămâne a fi sectorul zootehnic, în condițiile în care prețurile în regiune pentru produsele zootehnice au o valoare similară sau sunt mai înalte ca cele din R. Moldova. Din cauza costurilor și investițiilor mari necesare în dezvoltare, sectorul rămâne sub-dezvoltat, iar rata de export este foarte redusă.

Cererea pieței. Cantitatea de lapte necesară pentru procesatori.

În 2019 procesatorii au procesat în calitate de materie primă cca. 354 mii tone lapte.

În ultimii ani volumul de lapte procesat anual se situează între 344-367 mii tone anual, pe când producția locală scade din de la 485 mii tone în 2017 la 367 mii tone în 2019.

Importurile în 2019 a laptelui au constituit cca. 162 mii tone de lapte. Aceste importuri au avut forma unor produse lactate finite, cum ar fi untul, cașcavalul, smântâna, etc., însă calculate în echivalentul laptelui brut de 162 mii tone.

Potențialul total de lapte anual, care poate fi utilizat de procesatori este de 354 mii tone lapte produs local + 162 mii tone lapte importat, sau **516 mii tone de lapte**. În 2019 întreprinderile agricole au livrat doar 20,2 mii tone de lapte. Respectiv **492.5 mii tone de lapte anual ar constitui Cererea Pieței pentru lapte materie primă necesar pentru procesatori, și produs** de către întreprinderile agricole.

Balanța comercială.

Importurile de produse lactate în Moldova au înregistrat o tendință de creștere constantă. În mediu importurile au crescut cu **22% anual în ultimii 5 ani**, ajungând la cca. **58 milioane USD în 2019**. Acești 58 de milioane USD, constituie potențialul de substituie a importurilor, sau venitul potențial care poate fi obținut de procesatorii locali, cu condiția că vor dispune de cantitatea necesară de lapte materie primă.

În structura importurilor de produse lactate (2019), din punctul de vedere valoric, cea mai mare pondere o dețin **brânzeturile și cașcavalurile - 38%, sau cca. 22 milioane USD**. Importurile **de unt și smântână** au o **pondere de cca. 20%** în structura importurilor, sau cca. **12 milioane USD**.

Moldova a exportat în 2019 produse lactate în valoare de 5.8 milioane USD. Exporturile au înregistrat un trend descendent în ultimii 4 ani, cu o scădere medie anuală de -17%.

Principalele produse lactate exportate, după valoarea monetară în 2019, au fost brânzeturile și cașcavalurile, sau cca. 5.5 milioane USD. Brânzeturile și cașcavalurile au fost principalele produse lactate exportate, nu doar în 2019 dar și în ultimii 5 ani, înregistrând o pondere medie de cca. 58% din total importuri (ca valoare), iar în 2019 a dominat valoarea exporturilor, având o pondere de 93%.

Moldova înregistrează o Balanță Comercială a produselor lactate negativă cu o scădere anuală medie de -28% anual. Importurile au depășit exporturile cu aproape -52 milioane USD în 2019. În 2015 acest indicator a avut valoarea de cca. -20 milioane USD. Respectiv Balanța Comercială a înregistrat un trend negativ de -161% în ultimii 5 ani.

Planul Investițional. Estimarea volumului investițional pentru creșterea producției de lapte de către întreprinderile agricole.

Întreprinderile agricole au produs în 2019 20.2 mii tone de lapte, ceea ce a constituit cca. 6% din total lapte produs local și 4% din total lapte consumat.

Se presupune ca programul investițional va fi divizat în 3 faze distinse și va contribui la majorarea producției de lapte de către întreprinderile agricole, majorând ponderea lor în total de la 4% la 60%.

Necesarul investițional pentru a majora ponderea producției laptelui provenite de la întreprinderile agricole de la 4% la 60% ar fi de 12 979 milioane lei. Sau, de la producerea actuală de 20.2 mii tone anual, să se ajungă la producerea a 317 mii tone anual.

În acest context va fi necesar mărirea numărului efectiv de vaci actual de la 4 mii de capete la 63 mii, în cadrul întreprinderilor agricole.

	Actual	Faza 1	Faza 2	Faza 3
Ponderea întreprinderilor agricole în lapte consumat	4%	20%	40%	60%
Lapte produs anual la întreprinderile agricole, mii tone	21	106	212	317
Număr de vaci necesare la întreprinderile agricole, mii capete	4	21	42	63
Necesar investițional, milioane lei		3 708	4 636	4 636

---

1. OFERTA PIEȚEI. ANALIZA PRODUCERII ACTUALE

(DINAMICA SI STRUCTURA)

Laptele se numără printre produsele alimentare cheie consumate de oameni în multe țări din întreaga lume. Creșterea populației, împreună cu o creștere a veniturilor, duce la creșterea consumului de produse lactate. Laptele este printre produsele esențiale ale pieței agricole și produsul agricol cheie pentru piața agricolă din regiune și Uniunea Europeană.

Având în vedere ponderea laptelui în PIB sau contribuția sa la valoarea adăugată de producție, industria produselor lactate joacă un rol mai important în țările UE decât în Statele Unite State.

În ultimele decenii, industria globală a produselor lactate a cunoscut schimbări structurale, inclusiv relocarea producției, creșterea dimensiunii fermei și modificarea sistemelor de producție agricolă. Sectorul lactatelor din regiune și UE a fost, de asemenea, afectat prin numeroase modificări și este foarte eterogenă. Fermele lactate specializate reprezintă un tip de agricultură extrem de important, deși rolul lor diferă între țări.

Ponderea **fermelor de lapte specializate** în producția totală de lapte în UE variază în intervalul de 24% (în Republica Cehă) la 99,9% (unele regiuni spaniole și portugheze). Mai mult, exporturile de produse lactate joacă un rol important în comerțul agroalimentar total în aproape toate țările UE și în comerțul global cu produse lactate. În UE, laptele reprezintă cca. 14% din producția agricolă și este pe locul al doilea după fructe și legume cu o pondere aproximativă de 24%. În plus, nivelul producției în UE urmează o tendință ascendentă și este estimat la aprox. 170 de milioane de tone pe an (an 2017).¹ Potrivit Comisiei Europene, se poate aștepta o creștere continuă a producției de lapte (la o rată anuală de aproximativ 2,5%) în UE în anii următori (până în 2025).

Moldova, are șansa de a se încadra în acest trend de creștere a producției locale de lapte, cu atât mai mult datorită condițiilor climatice și a disponibilității resursei solului. Totuși, aceasta poate fi obținut prin aprobarea și realizarea unui program investițional dedicat creării fermelor zootehnice.

Înainte de prezentarea analizei de rigoare, este binevenit definirea conceptului de "Oferta Pieței", în contextul acestui studiu.

Prin "Oferta Pieței", intenționăm să estimăm cantitatea de lapte propusă procesatorilor de către producătorii locali. Sau, care este cantitatea de lapte produsă în Moldova, ca materie primă, disponibilă pentru procesatori. Odată estimată această cantitate de lapte, putem conchide dacă există deficit de lapte pentru procesare industrială, cât lapte se importă pentru a suplini deficitul existent și cel mai important putem determina perspectiva dezvoltării

---

¹ European Commission. Available online: <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/animals-and-animal-products/animal-products/milk-and-milk-products>

sectorului zootehnic pentru producerea proprie și substituirea importului de lapte materie primă.

Datele statistice existente, nu ne pot răspunde la această întrebare, deoarece ele includ în sine date ce se referă la producția totală a laptelui, fără a specifica exact cât lapte este disponibil pentru procesatori, și cât lapte este utilizat pentru consumul propriu al populației.

Cu toate că datele oficiale statistice, prezintă indicatorul numit "Consumul Personal al Populației", este greu de înțeles logica în spatele acestui indicator. Bunăoară total lapte consumat de populație în 2019, potrivit BNS, a fost de 518 mii tone, producerea locală anuală constituind 367 mii tone, respectiv 151 mii tone constituind importul de lapte pentru acoperirea deficitului, însă nu este clar care din aceste cantități reprezintă laptele ca produs finit de consum și care cantitate a constituit materie primă pentru procesare.

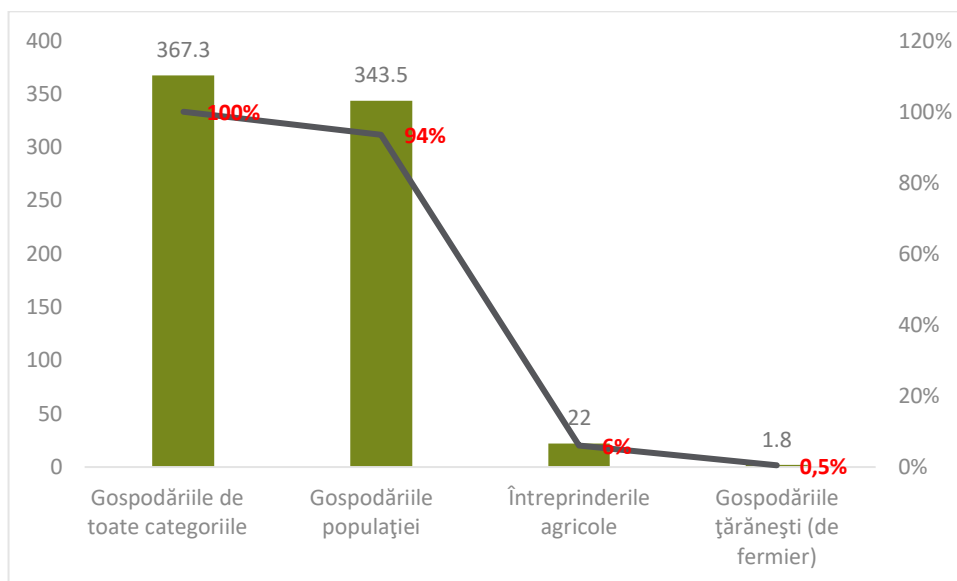
Pentru determinarea volumului de lapte ca materie primă necesar pentru a satisface capacitățile de producere a procesatorilor autohtoni, care din acest volum este asigurat de producătorii locali și care este importat, vom agrega datele statistice oficiale existente și le vom reconcilia cu datele producătorilor locali de produse lactate.

În prezent, sortimentul produselor lactate este foarte variat și majoritar corespunde necesităților populației. Conform informațiilor statistice, la momentul actual, industria laptelui din Republica Moldova este reprezentată de peste 20 de unități de industrializare a laptelui și obținerii produselor lactate, amplasate în toate zonele geografice ale țării. Cei mai mari producători sunt JLC SA din Chișinău; Fabrica de unt Florești SA, sat. Varvareuca; Incomlac SA din Bălți; Inlac SA din Edineț; Lactis SA din Râșcani; Combinatul de lapte din Râbnici SA; Fabrica de produse lactate Călărași SRL din Călărași; Fabrica de Brânzeturi Soroca SA din Soroca; ICS Lactalis Alba și SRL Lapmol. Aceștia produc cca 90% din toate produsele lactate pe teritoriul Republicii Moldova. Restul din cota de 10%, aparține producătorilor mici: ÎM Met SA, Produse Impex SRL din Drochia; Oloi Pak SRL din Comrat; Ferma cu Origini SRL or. Codru; Fabrica de Brânzeturi Cahul SA din Cahul; Star-Mart SRL, Logos-Grup SRL; Certis-prim SRL; Gaspar SRL; VS Saturn – 13 ș.a. Producerea înghețatei este realizată de SRL SANDRILIONA; Amir SRL; Drancor SRL și Incomlac SA Bălți.

Starea sectorului zootehnic continuă să fie determinată preponderent de situația în gospodăriile populației, în care la 1 ianuarie 2019 au fost concentrate 85,6% din efectivului total de bovine, din care vaci 94,4%, astfel principala sursă de producere a laptelui local constituind gospodăriile populației (producția laptelui – 93,6%).

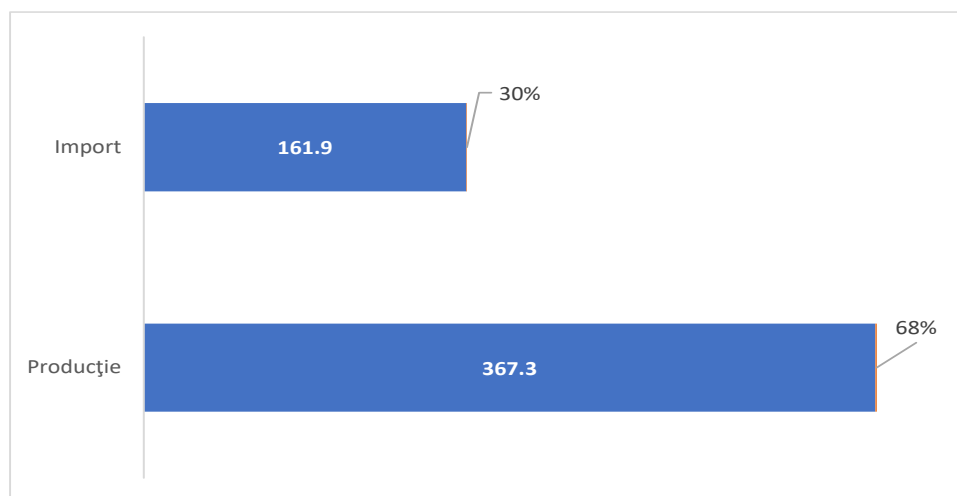

Figură 1: Producerea laptelui pe tip gospodării, 2019, mii tone

Totodată, se atestă insuficiența materiei prime, producția autohtonă nu acoperă necesitățile de consum intern, acestea fiind compensate în mărime de 30% din import.

Figură 2: Ponderea importului în total Resurse de Lapte disponibile, 2019, mii. tone

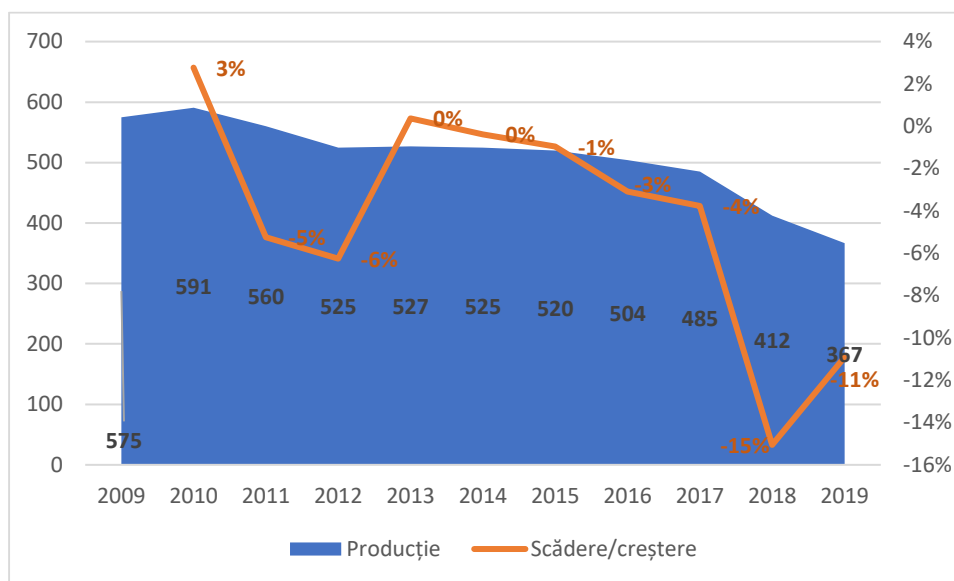

Din această figură, potrivit datelor BNS, rezultă, că 30% din lapte a fost importat, cca. 12.3 mii tone de lapte au constituit stocurile istorice (2%), iar total resursa laptelui a constituit cca. 541.5 mii tone.

În general, industria producției laptelui înregistrează un declin continuu, în ultimele 3 decenii. Dacă ne referim la statistica oficială a ultimilor 10 ani doar, declinul a fost unul drastic, producția laptelui scăzând de la 575 mii tone în 2009 la 367 mii tone în 2019 (-38%).

Figură 3: Evoluția producției laptelui 2009-2019, mii tone

Astfel potrivit datelor BNS, doar în perioada 2017-2019, s-a înregistrat o scădere bruscă de producție a laptelui de la 485 mii tone în 2017, la 367 mii tone în 2019.

În aceste condiții, se conturează în mod natural, tendința de creștere continuu a importului laptelui, așa cum se poate observa din următorul tabel.

Tabel 1: Evoluția producției laptelui, 2009-2019, mii tone

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Producție	575	591	560	525	527	525	520	504	485	412	367
Scădere/creștere		3%	-5%	-6%	0%	0%	-1%	-3%	-4%	-15%	-11%
Import	40	64	84	101	96	86	79	99	134	146	162
Scădere/creștere		60%	31%	20%	-5%	-10%	-8%	25%	35%	9%	11%
Variația stocurilor	4	-13	-17	6	1	-9	9	4	-7	-9	12
Total resurse	619	642	627	632	624	602	608	607	612	549	541

Importul înregistrează o ascendență de 405%, comparând anul 2009 cu 2019, sau o creștere a importului de la 40 mii tone în 2009 la 162 mii tone în 2019.

Totuși dacă analizăm indicatorul "Total Resurse", sau total consum lapte în perioada deceniului 2009-2019 atestăm o scădere de la 619 mii tone în 2009 la 541mii tone în 2019.

În contextul datelor statistice prezentate de BNS se profilează un fenomen cu trei componente interdependente:

- Scăderea producției laptelui
- Majorarea importului laptelui
- Scăderea total consum lapte

Principalul factor care a influențat scăderea per total al consumului de lapte și respectiv scăderea producției laptelui, este migrarea populației, care cu regret s-a produs în Moldova în ultimele decenii. Putem susține această ipoteză prin faptul că consumul per capita al laptelui a fost și rămâne practic neschimbată, respectiv calculul statistic este influențat doar de numărul de consumatori.

Tabel 2: Consum lapte pe locuitor anual kilograme

Denumirea produselor	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lapte	197.2	199.6	191.9	204.0	190.2	196.1

Chiar și cu reducerea numărului populației sau a numărului de consumator finali, importul de lapte a continuat să crească, ceea ce ar însemna că migrarea populației a dus inclusiv la scăderea **numărului de gospodării** producătoare de lapte, ținând cont de faptul că cca. 94% din laptele autohton este produs de gospodăriile populației.

Același trend negativ, în confirmarea crizei industriei producătoare a laptelui, înregistrează industria zootehnică, în special statistica negativă a numărului vacilor înregistrate și raportate la statistică.

Din datele statistice disponibile efectivul vacilor a scăzut de la 154 mii de capete în 2011 la 81 mii în 2020.

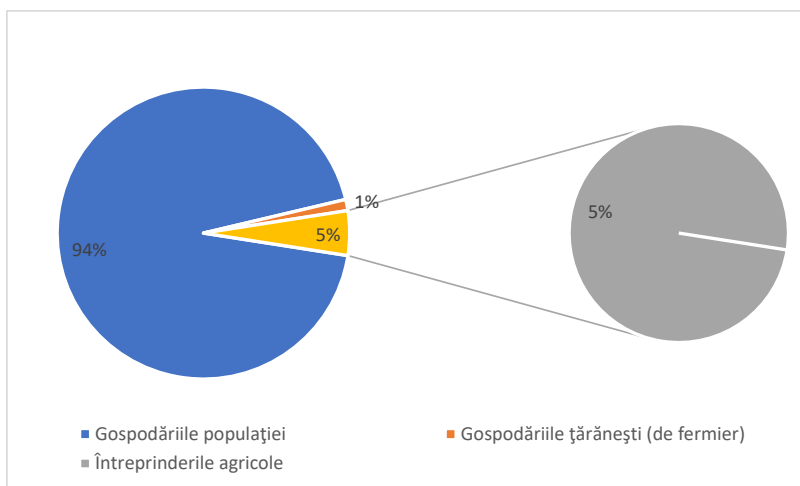
Tabel 3: Efectivul de vaci, pe categorii de gospodării, mii capete, 2011-2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gospodăriile de toate categoriile	154	144	134	131	130	128	123	113	97	81
Gospodăriile populației	150	140	130	125	125	122	117	107	92	76
Întreprinderile agricole	4	4	4	5	5	5	5	5	4	4
Gospodăriile țărănești (de fermier)	0.4	0.4	0.5	1	1	1	1	1	1	1

Doar 5% din efectivul de vaci disponibile, aparțin întreprinderilor agricole, ceea ce ar însemna că Moldova de facto nu are o industrie zootehnică bine conturată, marea majoritate a vacilor fiind în proprietate și de utilitate individuală/familială și nu industrială.

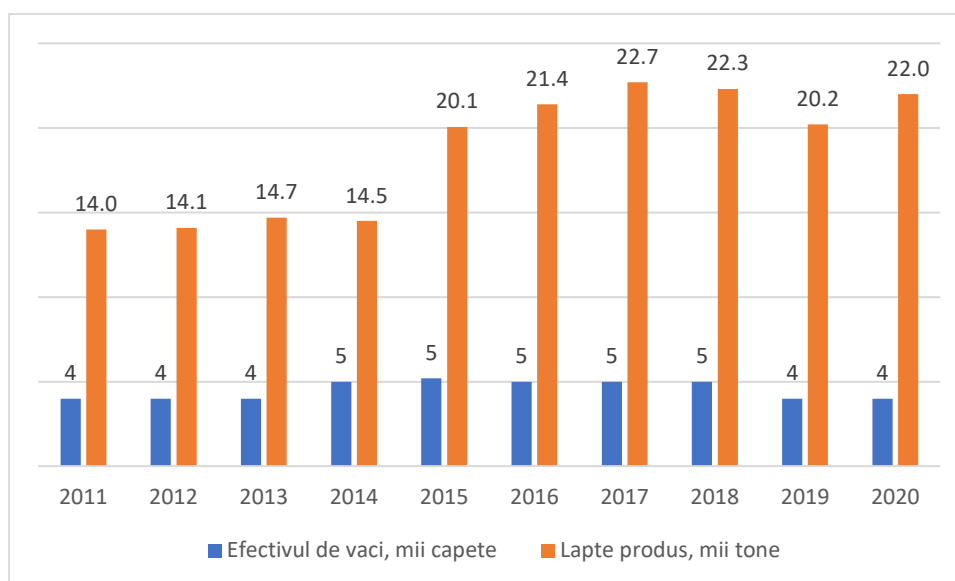

Figură 4: Ponderea în efectivul de vaci, pe categorii de gospodărie, 2020

Analiza dinamicii efectivului de vaci și a laptelui produs anual de către întreprinderile agricole, denotă o creștere a productivității, volumul laptelui produs majorându-se cu 57% în ultimii 10 ani, pe când numărul de capete a rămas neschimbat.

Figură 5: Producția de lapte raportat la efectivul de vaci la întreprinderile agricole, 2011-2020

Cu toate că se atestă o creștere a productivității laptelui, 22 mii tone în 2019 vs. 14 mii tone în 2011, la un efectiv egal de 4 mii de capete, productivitatea în general este scăzută.

Raportat la o vacă, productivitatea medie pe țară a fost de cca. 5500 litri anual per vacă sau cca. 18 litri pe zi.

Tabel 4: Productivitatea vacilor, întreprinderile agricole, 2011-2020

Întreprinderile agricole	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Efectivul de vaci, mii capete	4	4	4	5	5	5	5	5	4	4
Lapte produs, mii tone	14.0	14.1	14.7	14.5	20.1	21.4	22.7	22.3	20.2	22.0
Lapte produs, 1 vacă, litri	3 500	3 525	3 675	2 900	3 858	4 280	4 540	4 460	5 050	5 500

Productivitatea unei vaci de rasa Holstein este de cca. 10675 litri anual, sau practic dublu în comparație cu vacile din Moldova.

Dacă analizăm aceeași indicatori, raportați la gospodăriile populației, productivitatea laptelui este și mai joasă, sau 3 271 litri anual.

Tabel 5: Productivitatea vacilor, gospodăriile populației, 2011-2020

Gospodăriile populației	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Efectivul de vaci, mii capete	204	192	180	176	178	171	164	148	127	105
Lapte produs, mii tone	576.4	545.0	508.7	510.9	503.1	496.8	479.2	460.6	389.5	343.5
Lapte produs, 1 vacă, litri	2 825	2 839	2 826	2 903	2 834	2 905	2 922	3 112	3 067	3 271

Industria producției laptelui în Moldova se află într-o criză profundă, ponderea întreprinderilor agricole în total lapte produs fiind de doar 6%, procesatorii la rândul său sunt obligați să colecteze laptele de la gospodăriile individuale, cu o calitate și productivitate joasă, costuri excesive în logistica colectării. rezultând într-un deficit laptelui autohton ca materie primă și ultimativ rezultat în creșterea importului laptelui.

Statistica BNS, a producției laptelui de către întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești, în profil geografic, este prezentat în următorul tabel.

Tabel 6: Producția laptelui în profil teritorial către întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești, mii tone

	2015	2018	2019	2015	2018	2019	2019 vs. 2018
Total	70 406	83 673	85 694	22 874	22 211	23 779	107%
Municipiul Chișinău	1 281	504	168	198	190	199	105%
Nord	6 265	3 767	5 126	9 874	9 849	11 596	118%
Municipiul Bălți	–	–	–	–	–	–	
Briceni	544	197	52	209	–	–	
Dondușeni	1 015	134	1 073	480	283	261	92%
Drochia	132	140	177	1 572	1 721	1809	105%
Edineț	26	129	291	719	1 987	1975	99%
Fălești	489	652	190	1 228	914	681	75%
Florești	2 054	2 130	2 231	1 106	1 443	1036	72%
Glodeni	113	40	27	1 717	157	2477	1578%
Ocnîța	109	75	96	1 653	1 923	1869	97%
Râșcani	587	61	109	644	883	757	86%
Sângerei	1 067	160	830	420	63	76	121%
Soroca	129	49	50	126	475	655	138%
Centru /	55 587	72 018	73 959	5 009	5 439	6037	111%
Anenii Noi	39 518	40 920	41 496	695	1 433	1814	127%
Călărași	511	611	624	1 194	1 135	1016	90%
Criuleni	9 234	14 103	12 960	62	146	188	129%
Dubăsari	760	–	145	–	–	–	

	2015	2018	2019	2015	2018	2019	2019 vs. 2018
Hâncești	1 381	5 283	4 923	615	370	228	62%
Ialoveni	331	29	266	601	14	769	5493%
Nisporeni	2	3 466	3 438	1	–	–	
Orhei	1 281	1 397	1 491	729	528	438	83%
Rezina	4	2 986	3 104	70	287	270	94%
Strășeni	1 251	885	1 238	26	73	75	103%
Șoldănești	–	2	1 589	244	524	641	122%
Telenești	457	792	741	746	639	251	39%
Ungheni	857	1 544	1 944	26	290	347	120%
Sud	4 458	4 954	4 777	2 309	1 103	910	83%
Basarabeasca	653	221	350	23	–	–	
Cahul	97	211	319	1 113	567	564	99%
Cantemir	13	14	6	396	304	240	79%
Căușeni	71	711	585	9	2	80	4000%
Cimișlia	3 165	3 590	3 335	70	–	–	
Leova	209	3	1	30	4	–	
Ștefan Vodă	193	179	153	588	200	9	5%
Taraclia	57	25	28	80	26	17	65%
UTA Găgăuzia	2 815	2 430	1 664	5 484	5 630	5037	89%

---

2. CEREREA PIETEI

(CARACTERISTICI, STRUCTURĂ TENDINȚE).

Potrivit calculelor noastre și în bază datelor statistice disponibile, s-a estimat că în 2019 procesatorii au procesat în calitate de materie primă cca. 354 mii tone lapte.

Următorul tabel reprezintă date detaliate privind volumul de produse lactate și echivalentul de lapte materie primă procesat în 2019.

Tabel 7: Cantitatea de lapte procesat anual, tone, 2019

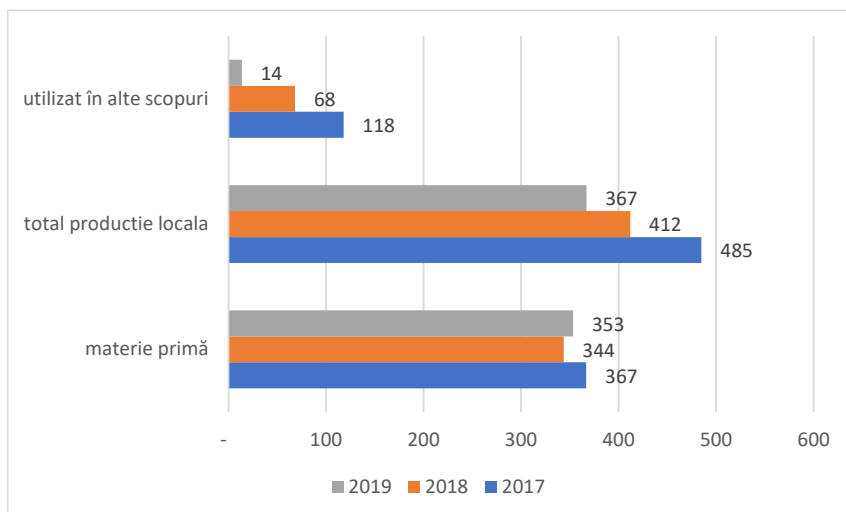
DENUMIRE	Lapte procesat	Produce finite
Lapte si smintina cu un continut de grasimi pina la 1% din greutate, neconcentrate, neindulcite, in ambalaje directe cu un continut net pina la 2 L, t	15 984	15 984
Lapte si smintina cu un continut de grasimi pina la 1% din greutate, neconcentrate, neindulcite, in ambalaje directe cu un continut net peste 2 L, t	3 279	3 279
Lapte si smintina cu un continut de grasimi intre 1% si pina la 6% din greutate, neconcentrate, neindulcite, in ambalaje directe cu un continut net pina la 2 L, t	57 376	38 251
Lapte si smintina cu un continut de grasimi intre 1% si pina la 6% din greutate, neconcentrate, neindulcite, in ambalaje directe cu un continut net peste 2 L, t	5 661	3 774
Lapte si smintina cu un continut de grasimi intre 6% si pina la 21% din greutate, neconcentrate, neindulcite, in ambalaje directe cu un continut net pina la 2 L, t	230	115
Lapte si smintina cu un continut de grasimi intre 6% si pina la 21% din greutate, neconcentrate, neindulcite, in ambalaje directe cu un continut net peste 2 L, t		
Lapte si smintina cu un continut de grasimi mai mult de 21% din greutate, neconcentrate, neindulcite, in ambalaje directe cu un continut net pina la 2 L, t	1 183	118
Lapte si smintina cu un continut de grasimi mai mult de 21% din greutate, neconcentrate, neindulcite, in ambalaje directe cu un continut net peste 2 L, t	753	100
Lapte si smintina in forma solida, cu un continut de grasimi pina la 1,5% din greutate, in ambalaje directe pina la 2,5 kg, t	8 649	865
Lapte si smintina in forma solida, cu un continut de grasimi peste 1,5% din greutate, in ambalaje directe pina la 2,5 kg, t		
Unt cu continut de grasimi nu mai mult de 85% din greutate, t	89 863	3 840
Unt si alte substante grase obtinute din lapte, cu continut de grasimi mai mult de 85% din greutate, t		
Paste lactate pentru tartine cu un continut de grasimi pina la 80% din greutate, t	131	82
Brinzeturi proaspete (incl. din zer si chiag) nefermentate si casuri, t	63 982	9 140
Brinzeturi rase sau pudra, brinzeturi cu mucegai si alte tipuri de brinzeturi, exclusiv brinzeturi topite, t	17 847	1 983
Brinzeturi topite, altele decit rase sau pudra, t	5 395	599
Lapte si smintina din lapte, concentrate, cu adaos de zahar sau alti indulcitori, t	0	93
Lapte prins, crema de lapte prins, iaurt, chefir, smintina, lapte acru, lapte acidulat si lapte covasit, nearomatizate si fara adaos de fructe sau cacao, t	41 265	27 510
Lapte prins, crema de lapte prins, iaurt, chefir, smintina, lapte acru, lapte acidulat si lapte covasit, aromatizate sau cu adaos de fructe sau cacao, t	2 984	1 990
Zara, t	631	631
Zer lichid sau sub forma de pasta, concentrat sau nu, cu adaos de zahar sau indulcitori, t	6 025	6 025
Inghetata si alte forme de gheata comestibila, cu sau fara cacao, L	32 160	16 926 433
Total, t	353 396	

Pentru estimarea acestui volum de materie primă, s-a utilizat datele BNS privind volumul producției lactate finite și coeficientul de conversie în lapte brut.

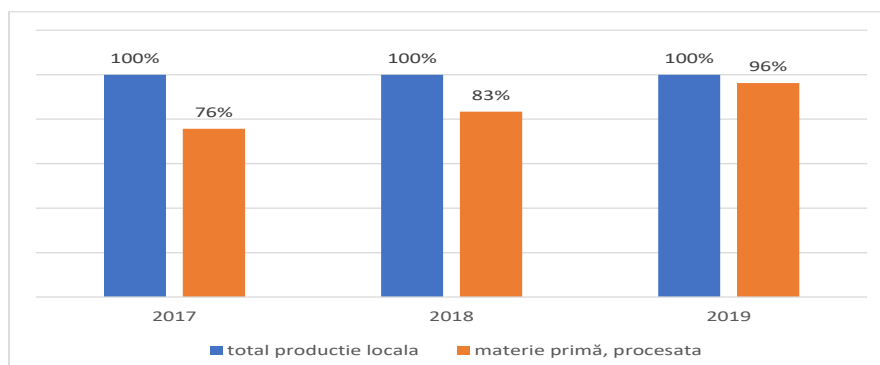
Următoare figură indică dinamica volumului de lapte procesat de producătorii locali în ultimii 3 ani. Astfel volumul de lapte procesat anual se situează între 344-367 mii tone anual, pe când producția locală scade din 2017 (485 mii tone) cu 118 mii tone în 2019 (367 mii tone).

Figură 6: Lapte procesat anual, 2017-2019, mii tone

În acest fel, anul 2019 conturează un trend extrem de negativ și anume, cca. 96% din total lapte produs anual a fost utilizat pentru procesare. Practic din volumul de lapte produs total, doar 4% rămâne pentru consum casnic/individual. În acest context, presupunem că în 2019 volumul laptelui materie primă importat a fost substanțial, deoarece nu se poate accepta că populația și-a micșorat consumul individual de lapte propriu la doar 4%. Aceste 4% raportate de BNS par a nu fi veridice și demne de încredere.

Figură 7: Raportul volum lapte produs și volum lapte utilizat pentru procesare, 2017-2019

Din figura de mai sus putem conchide că ponderea laptelui materie primă, produs local în total lapte produs crește de la 76% la 96% în ultimii ani.

În cifre absolute aceasta ar însemna că întreprinderile procesatoare în 2019 ipotetic au colectat 96% din laptele produs local, sau 354 mii tone din 367 mii tone produse local, versus 485 mii tone produse local în 2017.

Din datele prezentate în acest capitol putem argumenta că cererea pe piață pentru lapte materie primă, se formează din două componente:

1. Lapte necesar de procesat pentru **producția finită locală -354 mii tone**
2. Lapte necesar de procesat pentru **substituirea produselor importate -162 mii tone**

Cantitatea de lapte procesat pentru producția finită locală a fost stabilit deja și anume cca. **354 mii tone în 2019.**

Importurile în 2019 a laptelui au constituit cca. 162 mii tone de lapte. Aceste importuri au avut forma unor produse lactate finite, cum ar fi untul, cașcavalul, smântâna, etc., însă calculate în echivalentul laptelui brut de 162 mii tone.

Respectiv potențialul total de lapte anual în Moldova este de 354 mii tone (local) + 162 mii tone (import) = **516 mii tone de lapte.** În 2019 întreprinderile agricole au livrat cca. 23.5 mii tone de lapte.

Respectiv **492.5 mii tone de lapte anual ar constitui Cererea Pieței pentru lapte materie primă necesar pentru procesatori, și produs** de către întreprinderile agricole. În acest context gospodăriile populației ar utiliza laptele propriu pentru consumul propriu, iar întreprinderile agricole ar asigura Cererea de la lapte pentru producători.

Aceasta cantitate, în calitate de Cerere a Pieței, de 492.5 mii tone de lapte anual va răspunde la întrebarea de câte ferme este necesar pentru a asigura producerea acestei cantități de lapte.

3. TENDINȚE ȘI PERSPECTIVE ALE EVOLUȚIEI PIETEII

ANALIZA IMPORTURILOR, EXPORTURILOR ȘI A BALANȚEI COMERCIALE

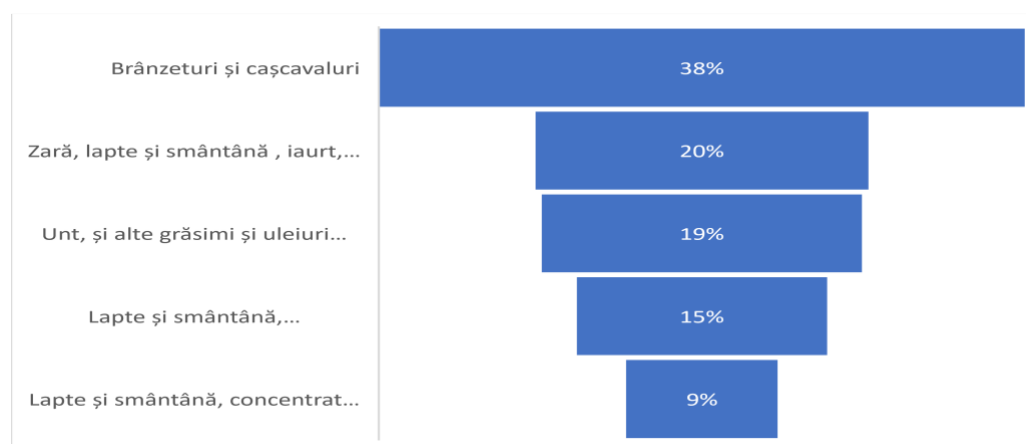
Importurile de produse lactate în Moldova au înregistrat o tendință de creștere constantă. În mediu importurile au crescut cu 22% anual în ultimii 5 ani, ajungând la cca. 58 milioane USD în 2019. Acești 58 de milioane USD, constituie potențialul de substituire a importurilor, sau venitul potențial care poate fi obținut de procesatorii locali, cu condiția că vor dispune de cantitatea necesară de lapte materie primă.

Tabel 8: Structura importului după produse, 2015-2019, mii USD

Produse	2015	2016	2017	2018	2019
Brânzeturi și cașcavaluri	10 455	11 919	14 813	18 487	21 927
Zară, lapte și smântână , iaurt, kefir și alt lapte fermentat sau acidificat	6 223	6 508	7 662	9 302	11 309
Unt, și alte grăsimi și uleiuri derivate din lapte	1 334	2 274	6 737	8 811	10 881
Lapte și smântână, neconcentrate și fără adaos de zahăr sau alți îndulcitori	3 830	8 090	8 953	8 763	8 510
Lapte și smântână, concentrate sau cu adaos de zahăr sau alți îndulcitori	4 563	4 519	4 709	3 790	5 150
Total	26 405	33 310	42 874	49 153	57 777
Creșterea		26%	29%	15%	18%

Așadar, potențialului de extindere a producerii locale prin substituirea importului existent ar fi de 60 milioane USD anual.

Figură 8: Structura importului de produse lactate în Republica Moldova după tipuri de produse în 2019, % din valoarea totală

În structura importurilor de produse lactate (2019), din punctul de vedere valoric, cea mai mare pondere o dețin brânzeturile și cașcavalurile (38%). Importurile de unt și smântână au o pondere de cca. 20% în structura importurilor.

Următorul tabel reprezintă evoluția importurilor după valoarea produse lactate în perioada 2015-2019.

Tabel 9: Structura importului de produse lactate în Republica Moldova după tipuri de produse în perioada 2015-2019, % din valoarea totală

	2015	2016	2017	2018	2019
Brânzeturi și cașcavaluri	40%	36%	35%	38%	38%
Zară, lapte și smântână, iaurt, kefir și alt lapte fermentat sau acidificat	24%	20%	18%	19%	20%
Unt, și alte grăsimi și uleiuri derivate din lapte	5%	7%	16%	18%	19%
Lapte și smântână, neconcentrate și fără adaos de zahăr sau alți îndulcitori	15%	24%	21%	18%	15%
Lapte și smântână, concentrate sau cu adaos de zahăr sau alți îndulcitori	17%	14%	11%	8%	9%

Brânzeturile și cașcavalurile au fost principalele produse lactate importate, nu doar în 2019 dar și în ultimii 5 ani, înregistrând o pondere medie de cca. 37% din total importuri (ca valoare).

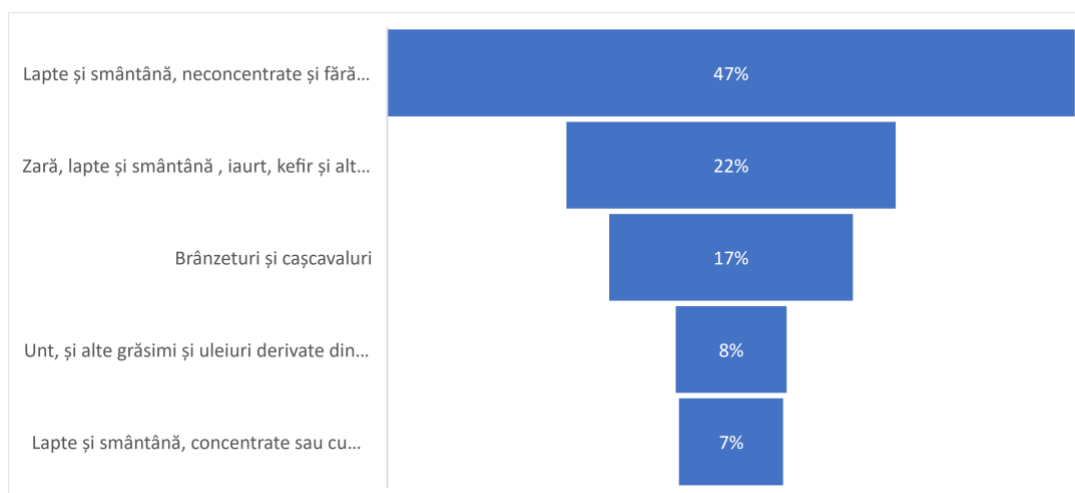
Următorul **tabel** reprezintă importurile de produse lactate ca cantitate.

Produs	2015	2016	2017	2018	2019
	tone	tone	tone	tone	tone
Lapte și smântână, neconcentrate și fără adaos de zahăr sau alți îndulcitori	6 182	14 170	23 397	22 087	15 138
Creștere		129%	65%	-6%	-31%
Zară, lapte și smântână, iaurt, kefir și alt lapte fermentat sau acidificat	4 348	4 675	5 218	6 048	7 255
Creștere		8%	12%	16%	20%
Brânzeturi și cașcavaluri	3 167	3 693	3 900	4 621	5 374
Creștere		17%	6%	18%	16%
Unt, și alte grăsimi și uleiuri derivate din lapte	420	661	1 626	2 091	2 449
Creștere		57%	146%	29%	17%
Lapte și smântână, concentrate sau cu adaos de zahăr sau alți îndulcitori	2 598	2 879	2 250	2 036	2 296
Creștere		11%	-22%	-10%	13%

Cantitativ cel mai mult s-a importat " *Lapte și smântână, neconcentrate și fără adaos de zahăr sau alți îndulcitori*" cca. 15 mii tone anual. Brânzeturi și cașcavaluri, care monetar au constituit principalul import, cantitativ se situează doar pe locul 3, cu 5 374 anual.

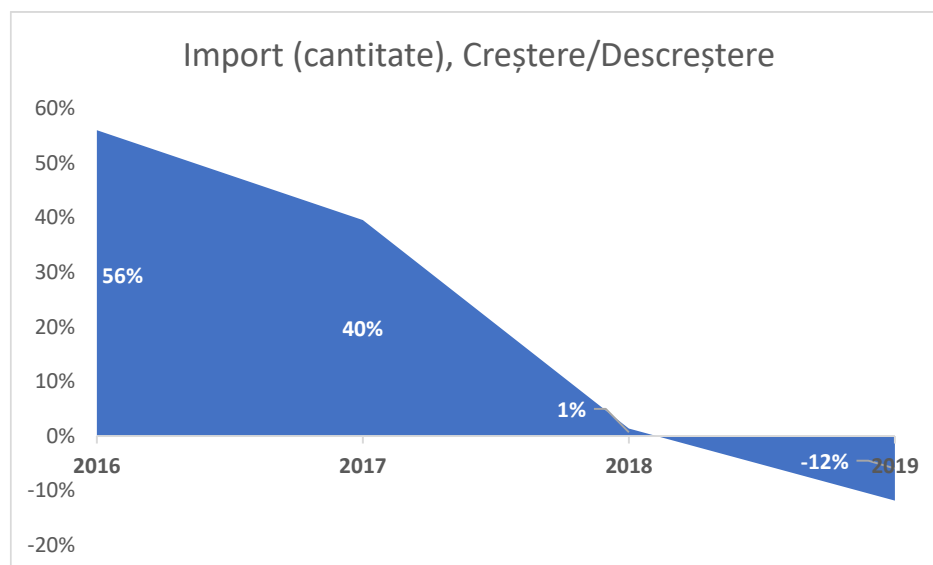
Clasamentul importurilor în 2019, după cantitate este prezentat în următoare figură.

Figură 9: Structura importului de produse lactate în Republica Moldova după tipuri de produse în 2019, % din cantitatea totală

În definitiv, cu toate că valoarea în bani a importurilor crește constant în ultimii cinci ani, **cantitatea** produselor lactate scade în 2019, atestându-se o relație invers proporțională dintre cantitatea și valoarea importată. Acest fenomen se poate vedea clar în următoarea figură.

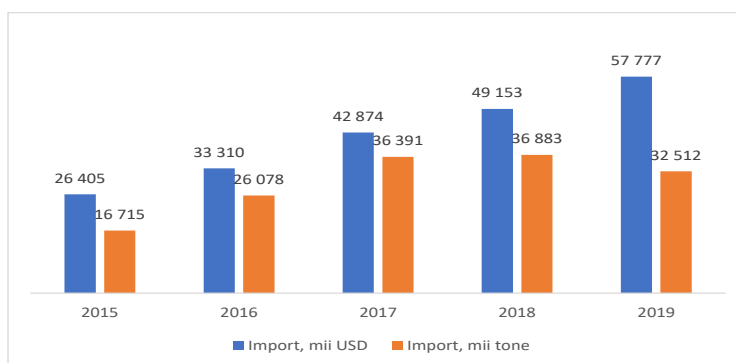
Figură 10: Creșterea/descreșterea anuală a importurilor lactate, ca cantitate, %

Anul 2018 se afirmă prin scăderea cantitativă a importurilor de la 40% în 2017 la 1% în 2018. Practic 2018 a înregistrat aceleași importuri cantitative ca și 2017. Anul 2019 însă, are scădere pronunțată a importurilor cantitative cu 12%, versus cantitățile importate în 2018.

Pentru a înțelege relația dintre evoluția importurilor cantitative și valoarea lor, prezentăm următoarea figură.

Figură 11: Relația dintre valoarea și cantitatea importurilor, 2015-2019

Dacă depictăm figura de mai sus, putem conchide că importurile, ca valoare monetară, cresc în 2019 cu 8 624 mii USD, de la 49 153 mii USD în 2018 la 57 777 mii USD în 2019, atunci când cantitatea de produse lactate importate scade de la 36 883 mii tone la 32 512 mii tone. Putem concluziona ca se importă produse lactate cu o valoare adăugată mai mare, cantitățile scad iar valoarea importului crește.

EVOLUȚIA EXPORTURILOR

Moldova a exportat în 2019 produse lactate în valoare de 5 835 mii USD.

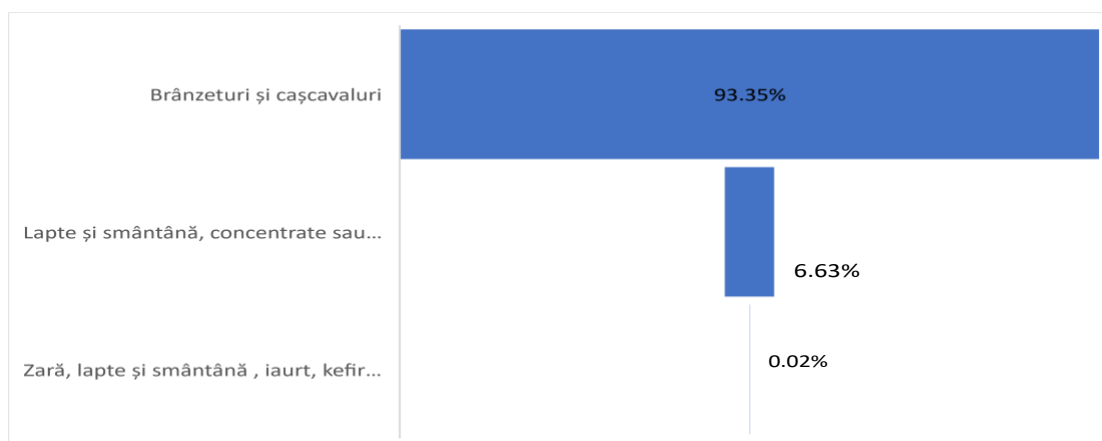
Exporturile au înregistrat un trend descendent în ultimii 4 ani, cu o scădere medie anuală de -17%.

Tabel 10: Structura exportului după produse și valoarea lor, 2015-2019, mii USD

Produs	2015	2016	2017	2018	2019
Brânzeturi și cașcavaluri	4 029	3 424	4 642	5 381	5 447
Lapte și smântână, concentrate sau cu adaos de zahăr sau alți îndulcitori	621	2 571	3 638	3 337	387
Zară, lapte și smântână, iaurt, kefir și alt lapte fermentat sau acidificat	0	0	0	1	1
Unt, și alte grăsimi și uleiuri derivate din lapte	1 868	4 690	2 245	221	0
Lapte și smântână, neconcentrate și fără adaos de zahăr sau alți îndulcitori	0	0	0	0	0
Total	6 518	10 685	10 525	8 940	5 835
Creșterea/Descreștere		64%	-1%	-15%	-35%

Principalele produse lactate exportate, după valoarea monetară în 2019, au fost brânzeturile și cașcavalurile, sau cca. 5.5 milioane USD. Ponderele produselor lactate, după tipologie, în total export este prezentat în următoarea figură.

Figură 12: Structura exportului de produse lactate în Republica Moldova după tipuri de produse în 2019, % din valoarea totală

Următorul tabel reprezintă evoluția exporturilor după valoarea produse lactate în perioada 2015-2019.

Tabel 11: Structura exportului de produse lactate în Republica Moldova după tipuri de produse în perioada 2015-2019, % din valoarea totală

Produs	2015	2016	2017	2018	2019
Branzeturi și cașcavaluri	62%	32%	44%	60%	93%
Lapte și smântână, concentrate sau cu adaos de zahăr sau alți îndulcitori	10%	24%	35%	37%	7%
Zară, lapte și smântână, iaurt, kefir și alt lapte fermentat sau acidificat	0%	0%	0%	0%	0%
Unt, și alte grăsimi și uleiuri derivate din lapte	29%	44%	21%	2%	0%
Lapte și smântână, neconcentrate și fără adaos de zahăr sau alți îndulcitori	0%	0%	0%	0%	0%

Branzeturile și cașcavalurile au fost principalele produse lactate exportate, nu doar în 2019 dar și în ultimii 5 ani, înregistrând o pondere medie de cca. 58% din total importuri (ca valoare), iar în 2019 a dominat valoarea exporturilor, având o pondere de 93%.

Tabel 12: Structura exportului după produse și cantitatea lor, 2015-2019, mii tone

Produs	2015	2016	2017	2018	2019
	tone	tone	tone	tone	tone
Lapte și smântână, neconcentrate și fără adaos de zahăr sau alți îndulcitori	0	0	0	0	0
Zară, lapte și smântână, iaurt, kefir și alt lapte fermentat sau acidificat	0	0	0	0	0
Branzeturi și cașcavaluri	1 050	999	1 246	1 426	1 349
Creștere/Descreștere		-5%	25%	14%	-5%
Unt, și alte grăsimi și uleiuri derivate din lapte	747	1 597	542	50	0
Creștere/Descreștere		114%	-66%	-91%	-100%
Lapte și smântână, concentrate sau cu adaos de zahăr sau alți îndulcitori	291	1 185	1 362	1 123	209
Creștere/Descreștere		307%	15%	-18%	-81%

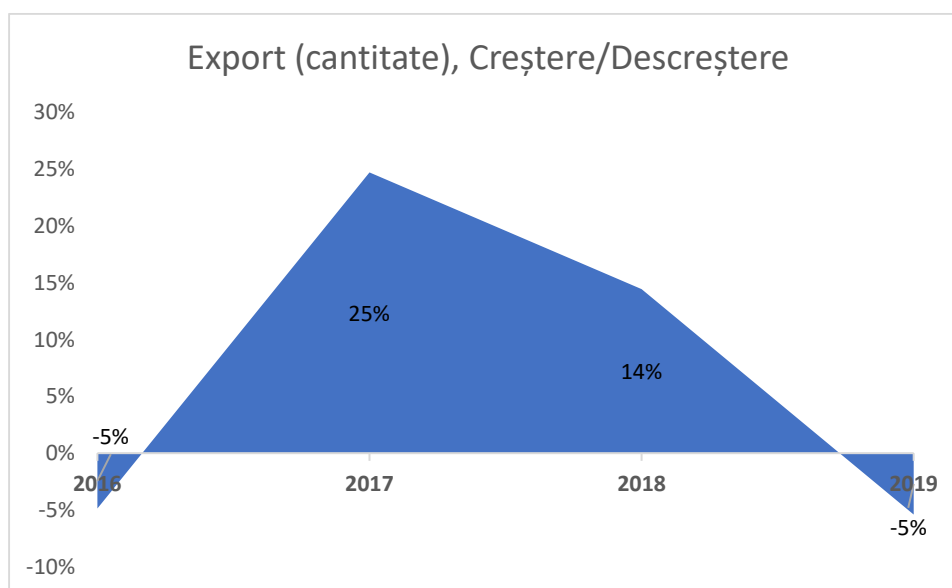

Ca și în cazul indicatorilor monetari, importurile cantitative scad dramatic în perioada ultimelor 3 ani, în mediu cu 27% anual.

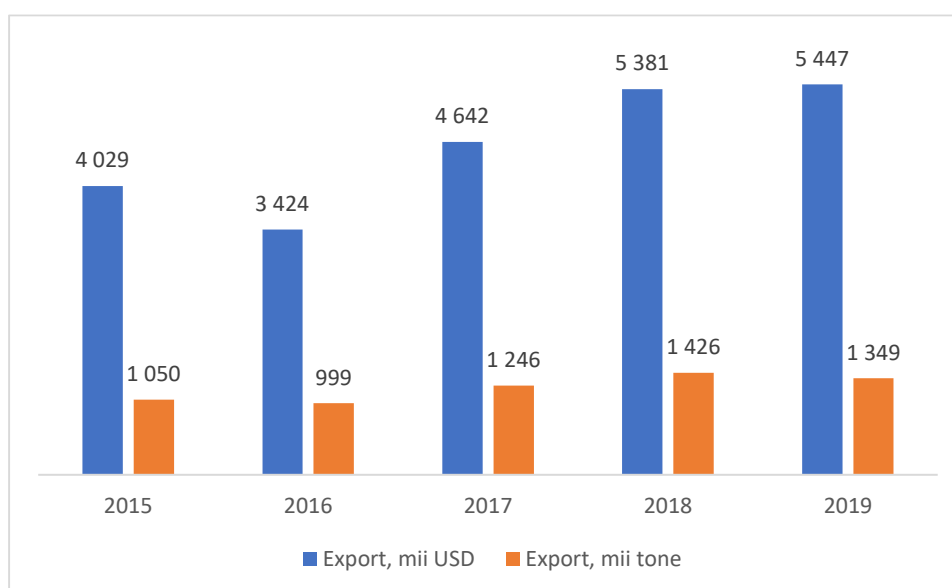
În 2019 practic s-a exportat doar Brânzeturi și cașcavaluri. Dacă ne referim doar la aceste produse, cantitativ exporturile scad începând cu 2018. Dacă creșterea cantitativă a exporturilor în 2017 a fost de 25% vs. 2016, atunci în 2018 exporturile cresc cu doar 14% vs. 2017. În 2019 exporturile cantitativ scad cu -5% vs. 2018.

Figură 13: Creșterea descreșterea anuală exporturilor lactate, ca cantitate, %

Analiza evoluției exporturilor produselor lactate după valoarea monetară și cantitativă, la categoria Brânzeturi și cașcavaluri, unicele produse exportate în 2019, se atestă aceeași relație invers proporțională ca și în cazul importurilor, și anume, cantitativ exporturile scad iar monetar, ca valoare cresc.

Figură 14: Relația dintre valoarea și cantitatea exporturilor, 2015-2019

Exporturile, ca valoare monetară, cresc în 2019 cu 66 mii USD, de la 5 381 mii USD în 2018 la 5 447 mii USD în 2019, atunci când cantitatea de produse lactate importate scade de la 1 426 mii tone la 1 349 mii tone.

BALANȚA COMERCIALĂ A PRODUSELOR LACTATE

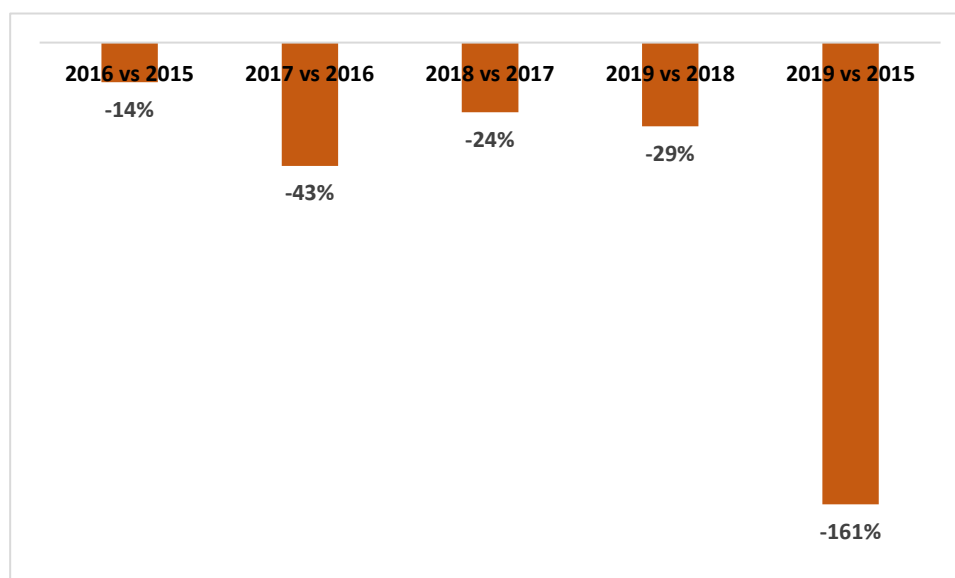
Concluzia analizei importurilor și exporturilor, rezultă în estimarea Balanței Comerciale, care este una negativă.

Tabel 13: Balanța comercială, produse lactate, 2015-2019, mii USD

Produs	Balanța Comercială, mii USD				
	2015	2016	2017	2018	2019
Brânzeturi și cașcavaluri	-6 426	-8 495	-10 171	-13 106	-16 480
Unt, și alte grăsimi și uleiuri derivate din lapte	534	2 416	-4 492	-8 590	-10 881
Lapte și smântână, concentrate sau cu adaos de zahăr sau alți îndulcitori	-3 942	-1 948	-1 071	-453	-4 763
Lapte și smântână, neconcentrate și fără adaos de zahăr sau alți îndulcitori	-3 830	-8 090	-8 953	-8 763	-8 510
Zară, lapte și smântână , iaurt, kefir și alt lapte fermentat sau acidificat	-6 223	-6 508	-7 662	-9 301	-11 308
Total	-19 887	-22 625	-32 349	-40 213	-51 942

Moldova înregistrează o Balanță Comercială a produselor lactate negativă cu o scădere anuală medie de -28% anual.

Următoare figură reprezintă evoluția și trendul Balanței comerciale în ultimii 5 ani.

Importurile au depășit exporturile cu aproape -52 milioane USD în 2019. În 2015 acest indicator a avut valoarea de cca. -20 milioane USD. Respectiv Balanța Comercială a înregistrat un trend negativ de -161% în ultimii 5 ani.

4. PLANUL INVESTIȚIONAL

VALOARE INVESTIȚIILOR NECESARE PENTRU CREȘTEREA LOCALĂ A ȘEPTELULUI DE VITE ȘI PROCESAREA LAPTELUI PRODUS ÎN PRODUSE LACTATE ȘI SUB-PRODUSE PE ÎNTREG LANȚUL VALORIC

Se propune estimarea planului investițional a unei ferme tip de 400 de vaci. Ulterior investițiile estimate vor fi escaladate la nivel național, pentru a determina necesarul investițional global pe țară.

Au fost analizate trei scenarii posibile de implementare a proiectului investițional de creare a fermei de vite mari cornute, unde pentru fiecare variantă au fost calculate și analizate indicatorii financiari.

Opțiunile de implementare a proiectului investițional constau în următoarele variante de implementare:

1. Procurarea a 400 de vaci gestante pentru completarea șeptelului de bază totalmente într-un an și toate furajele necesare pentru creșterea și întreținerea lor să fie achiziționate **de la terți**;
2. Procurarea a 400 de vaci gestante pentru completarea șeptelului de bază totalmente într-un an și toate furajele necesare pentru creșterea și întreținerea lor sunt produse **în cadrul întreprinderii**;
3. Procurarea a 200 de vaci gestante pentru completarea șeptelului de bază și următorii trei ani completarea șeptelului de bază cu 200 de juninci gestante și toate furajele necesare pentru creșterea și întreținerea lor sunt produse în cadrul întreprinderii.

Rezultatul analizei concluzionează că realizarea opțiunii 3 este net preferabilă realizării din următoarele considerente:

1. Opțiunea 3 necesită o investiție semnificativ mai mică.
2. La un volum mai mic de investiții, Opțiunea 3, pe parcursul perioadei de referință, generează un surplus net de mijloace financiare mult mai mare.
3. Profitabilitatea în cazul opțiunii 3 este mai mare. Eficiența/rentabilitatea mult mai înaltă a opțiunii 3 este demonstrată de:
  - a. valoarea mult mai mare a Ratei Interne de Rentabilitate și
  - b. valoarea mai înaltă a Indicelui de Profitabilitate.
4. Adicional profitabilității, perioada de recuperare a investiției este cu circa 3 ani mai mică.

Detalii privind fezabilitatea și indicatorii financiari de performanță a fermei tip propuse, se vor prezenta în următorul capitol.

Astfel, opțiunea 3 va constitui sursa estimării investițiilor pentru înființarea unei ferme tip și anume:

- Procurarea a 200 de vaci gestante pentru completarea șeptelului de bază și următorii trei ani completarea șeptelului de bază cu 200 de juninci gestante și toate furajele necesare pentru creșterea și întreținerea lor sunt produse în cadrul întreprinderii.

Planul investițional constituie din estimarea bifurcă a investițiilor în ferma propriu-zisă și în componenta agricolă de producere a furajelor.

Pentru simplificarea analizei am dedus investiția necesară per vacă. În acest context, estimativ investiția necesară pentru o vacă ar fi de 221 260 lei pentru înființarea fermei și 36 832 lei pentru componenta vegetală de producere a furajelor.

Tabel 14: Investiția fermă per vacă

	MDL	Euro	Pondere
Ferma	221 260	12 633	87%
Componenta vegetală	36 832	1 842	13%
Ferma+Componenta vegetală	258 092	14 475	100%

Investiția detaliată pe componente de înființare a unei ferme tip de 200 de capete este prezentat mai jos.

Tabel 15: Investiția fermă pe detalieri

Specificare	Cantitate	Pret unitar, Euro	Investiție, Euro	Investiție, lei	Pondere sub total
Sistem integrat de evidenta - soft			55 000	1 100 000	2%
Procurarea vacilor genstante	200	3 000	600 000	12 000 000	27%
Construcția grajdurilor	2	250 000	500 000	10 000 000	23%
Covorase pentru vaci	850	85	72 250	1 445 000	3%
Boxe pentru vitei/vitele	100	499	49 900	998 000	2%
Amenajarea locurilor individuale vaci	900	59	53 100	1 062 000	2%
Tancher pentru preracirea laptelui	1	19 500	19 500	390 000	1%
Complex producerea nutret combinat	1	18 500	18 500	370 000	1%
Distribuitor de nutreturi	1	13 470	13 470	269 400	1%
Alte investitii - neprevazute			36 086	721 720	2%
Mijloace circulante producere			722544	15895967	36%
Subtotal	x	x	2 526 670	44 252 087	100%

Componenta vegetală ar majora suma investiției cu 7 366 400 lei, sau 13% din total, principala pondere investițională revenind utilajelor agricole.

Detalierea investiției a componentei vegetale, se prezintă în următorul tabel.

Specificare	Cantitate	Pret unitar, Euro	Investiție, Euro	Investiție, lei	Pondere subtotal
Procurare tractor - 220 c.p.	1	115 000	115 000	2 300 000	31%
Discuri - 4 m	1	30 000	30 000	600 000	8%
Scarificator - 3 m	1	12 000	12 000	240 000	3%
Cultivator total - 9 m	1	16 500	16 500	330 000	4%
Stropitoare tractata - 24 m	1	31 000	31 000	620 000	8%
Semănatoare cereale	2	14 500	29 000	580 000	8%
Semănatoare prasoare	1	42 500	42 500	850 000	12%
Imprastietor ingrasaminte organice	1	19 520	19 520	390 400	5%
Grebla pentru fan	2	2 500	5 000	100 000	1%

Specificare	Cantitate	Pret unitar, Euro	Investiție, Euro	Investiție, lei	Pondere subtotal
Combina tractata pentru siloz	1	16 800	16 800	336 000	5%
Cositoare pentru fan	3	2 500	7 500	150 000	2%
Pres pentru boloate - fan - 3 unit	3	8 500	25 500	510 000	7%
Platforme transport nutret - 4 unit	4	4 500	18 000	360 000	5%
Subtotal	-	-	368 320	7 366 400	100%

Următoarea etapă este estimarea investiției la scară națională, ținând cont de:

- Investiția asumată per vacă este de 221 260 lei, nu include componenta vegetală
- Volumul de lapte consumat anual este de 529 mii tone anual (date BNS 2019)
- Majorarea ponderii întreprinderilor agricole producătoare de lapte în total lapte consumat de la 4% actual la 60% în perspectivă.
- Productivitatea medie per vacă 8000 kg/anual²

Următorul tabel reprezintă situația laptelui anual produs și consumat în Moldova.

Tabel: 16 Lapte produs pe tipuri de surse, 2019, mii tone

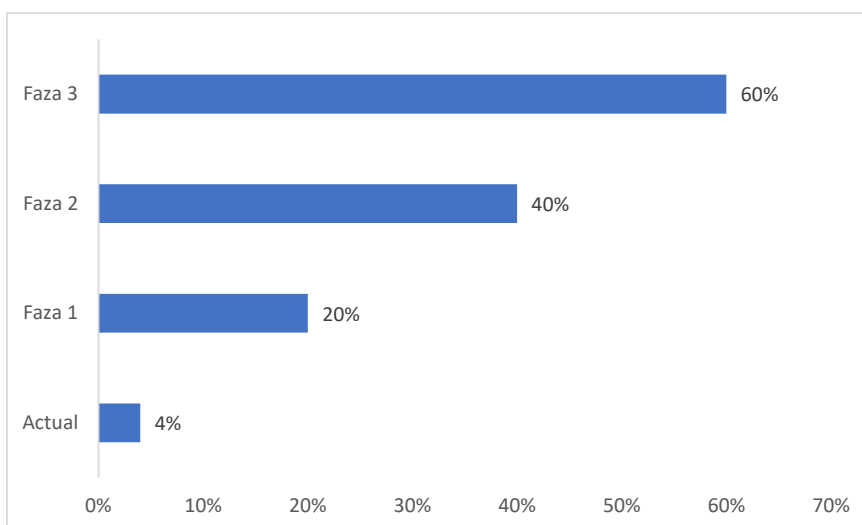
	Număr vaci, mii	Lapte produs, mii tone	Ponderea Total resurse lapte	Ponderea in lapte produs local
Gospodăriile populației	92	344	65%	94%
Întreprinderile agricole	4	20	4%	6%
Gospodăriile țărănești (de fermier)	1	3	1%	1%
Import, mii tone		162	31%	0

Întreprinderile agricole au produs în 2019 20.2 mii tone de lapte, ceea ce a constituit cca. 6% din total lapte produs local și 4% din total lapte consumat.

Introducem ipoteza majorării ponderii întreprinderilor agricole în lapte produs, în 3 faze diferite și consecutive, anticipând că producerea de lapte a întreprinderilor va crește în pondere de la 4% la 60%.

² În Republica Moldova potențialul morfologic al multor specii de vaci constituie 5000-10000 litri de lapte pe lactație. Aceste cantități pot fi obținute numai prin alimentația corectă a animalelor, ce influențează productivitatea vacilor în măsură de 60-65%. O vacă cu productivitatea de 6000 kg de lapte pe lactație elimină cu laptele următoarele produse: 144-220 kg albumine, 150-300 kg grăsimi, 200-300 kg zahăr, 6-9 kg calciu, 4,5-7 kg fosfor.

Figură 15: Ipoteza majorării ponderii producției laptelui de către întreprinderile agricole

Astfel, presupunem că programul investițional va fi divizat în 3 faze distincte, care va contribui la majorarea producției de lapte de către întreprinderile agricole, majorând ponderea lor în total de la 4% la 60%.

Această majorarea procentuală inevitabil va duce la majorarea producției de lapte propriu-zise în tone, cât și va determina suma investițională necesară.

Următorul tabel determină necesarul investițional în funcție de numărul de vaci și cantitatea de lapte produs de către întreprinderile agricole.

Tabel 17: Necesarul investițional pentru creșterea efectivului de vaci, milioane lei

	Actual	Faza 1	Faza 2	Faza 3
Total lapte consumat, mii tone	529	529	529	529
Productivitate kg/anual	5050	8000	8000	8000
Ponderea întreprinderi agricole în lapte consumat	4%	20%	40%	60%
Lapte produs anual întreprinderi agricole, mii tone	21	106	212	317
Număr de vaci necesare la întreprinderile agricole, mii capete	4	21	42	63
Necesar investițional, milioane lei		3 708	4 636	4 636

Așadar necesarul investițional pentru a majora ponderea producției laptelui provenite de la întreprinderile agricole de la 4% la 60% ar fi de 12 979 milioane lei.

Costul investițional este destul de mare, din aceste considerente abordarea problemei trebuie să fie etapizată sau pe faze. În dependență de scopurile puse și resursele financiare disponibile se poate decide în demararea acestui program investițional.